

REBEKA
SERL

Veče
iz
snova

Prevela Jelena Stanković

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2019.

Naziv originala:
Rebecca Serle
THE DINNER LIST

Copyright © 2018 by Rebecca Serle
Translation Copyright © 2019 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-02646-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

*Mojoj baki Silviji Pesin,
koja me je naučila da prvo, dušo,
moraš voleti sebe.
I njenom Semu – prvoj osobi na mom spisku.*

Koliko kilometara ima do Vavilona?
Ima kilometara sto...
Mogu li tamo uz svetlost sveće?
Možeš, a i da se vratiš uz to...
Ako ti se noga spretno i s lakoćom kreće,
Možeš tamo stići uz svetlost sveće.

Narodna dečja pesma

Zvezde koje vidite noću
neumorne su oči usnulih slonova,
kojima je i u snu jedno oko otvoreno
kako bi nas što bolje čuvali.

Gregori Kolbert, *Pepeo i sneg*

19.30

„Čekamo već ceo sat.“ Izgovara Odri. Izjavljuje to sa dozom oštine, reči samo što joj ne pređu u kurziv. To je prvo što mi pada na pamet. Ne Odri Hepbern je došla na moju rođendansku večeru, već Odri Hepbern je nervozna.

Kosa joj je duža nego što sam zamišljala. Izgleda da je obukla komplet koji čine sako i pantalone, ali sto joj zaklanja noge, pa ne mogu sa sigurnošću reći. Gornji deo je crn, sa kragom u krem boji i tri okrugla dugmeta nanizana po sredini. Na naslonu stolice okačen je kardigan.

Pravim korak unazad. Upijam ih pogledom. Sve zajedno. Sede za okruglim stolom, usred restorana. Odri je okrenuta ka vratima, profesor Konrad sedi s njene desne strane, a Robert s leve. Tobajas sedi naspram Roberta, sa čije leve strane se smestila Džesika, a između nje i Tobajasa nalazi se prazna stolica, namenjena meni.

„Počeli smo bez tebe, Sabrina“, govori Konrad podižući čašu s vinom. Pije crno vino, kao i Džesika. Odri je naručila viski, bez leda; Tobajas pije pivo; Robert ne pije ništa.

„Hoćeš li sesti?“, pita me Tobajas. Glas kao da mu je malo promukao, verovatno i dalje puši.

„Ne znam.“ Čudi me što sam i dalje u stanju da govorim, zato što je sve ovo suludo. Možda sanjam. Možda sam doživela nekakav nervni slom. Zatvaram oči na trenutak. Možda ću, nakon što ih otvorim, ugledati samo Džesiku za stolom, kao što sam i očekivala. Osećam nagon da izjurim kroz vrata, ili da možda odem do toaleta i umijem se hladnom

vodom, kako bih utvrdila jesu li zaista tu – jesmo li zaista svi zajedno ovde.

„Molim te.“ U glasu mu se nazire očaj.

Molim te. Te reči sam izgovorila pre nego što je otišao. *Molim te.* To nije promenilo ništa.

Premišljam se. Zato što ne znam šta drugo da uradim. Zato što Konrad naliva merlo, i zato što ne mogu samo da stojim ovde.

„Ništa ne razumem“, govorim. „Šta se ovde događa?“

„Rođendan ti je“, odgovara Odri.

„Volim ovaj restoran“, kaže Konrad. „Nije se promenio ni nakon dva-deset pet godina.“

„Znala si da ću doći“, kaže Džesika. „Samo ćemo napraviti mesta za još nekoliko ljudi.“ Pitam se šta je rekla kad je došla. Je li bila iznenađena ili oduševljena.

„Možda bismo mogli da porazgovaramo“, kaže Robert.

Tobajas ne progovara. To je oduvek bio naš problem. Uvek je rado dozvoljavao da tišina govori umesto njega. Frustracija koju osećam dok ga gledam pored sebe nadjačava nevericu usled cele ove situacije. Odlučujem da sednem.

Oko nas svako juri na svoju stranu, ostali gosti ne primećuju šta se dešava za našim stolom. Otac pokušava da utiša dete; konobar naliva vino u čase. Restoran je mali, ima možda dvanaest stolova. Pored ulaza, u saksijama su crvene hortenzije, a nenametljiva praznična rasveta okaçena je na ivicama između zidova i plafona. Uostalom, decembar je.

„Trebam piće“, izjavljujem.

Profesor Konrad udara dlanom o dlan. Sećam se da je to često radio neposredno pred kraj časa, ili kad bi nam zadao neki veliki projekat. Na taj način najavljavao bi akciju. „Došao sam čak iz Kalifornije zbog ovog bogovetnog skupa, pa mi bar možeš reći čime se trenutno baviš. Ne znam čak ni na kom si smeru diplomirala.“

„Zanima vas moj život?“, pitam.

Pored mene, Džesika prevrće očima. „Komunikacije.“

Profesor Konrad prislanja šaku na grudi, pravi se da je šokiran.

„Sad sam urednik u izdavaštvu“, govorim pomalo odbrambeno. „Džesika, šta se ovde događa?“

Džesika odmahuje glavom. „Ovo je tvoja večera.“ Moj spisak. Naravno, ona zna. Bila je tu kad sam ga sastavila. To je bila njena ideja. Pet osoba, bilo živih ili mrtvih, sa kojima bih volela da odem na večeru.

„Zar ne misliš da je ovo sumanuto?“ kažem.

Uzima gutljaj vina. „Pomalo. Ali sulude stvari dešavaju se svakog dana. Zar ti nisam oduvek govorila to?“

Dok smo živele zajedno, u skućenom stanu u Dvadeset prvoj ulici, svuda je kačila inspirativne citate. Na ogledalu u kupatilu. Na stočiću marke *ikea*, na kom je stajao televizor. Pored vrata. *Briga je čežnja za nečim što ne želiš. Čovek planira, bog se smeje.*

„Jesu li svi ovde?“ pita Robert.

Odri okreće zglob. „Zaista se nadam.“

Otpijam gutljaj vina. Udišem duboko.

„Da“, odgovaram. „Svi su ovde.“

Gledaju me. Sve petoro. Priželjkuju nešto, nadaju se nečemu. Kao da očekuju da im objasnim zašto su tu.

Ali ne mogu to da učinim. Bar ne još. Umesto toga otvaram jelovnik.

„Zašto ne bismo naručili?“ kažem. Pa to i činimo.

Jedan

Tobajasa sam prvi put ugledala na izložbi održanoj na pristaništu Santa Monike. Četiri godine kasnije upoznali smo se u podzemnoj, dok je voz bio zaglavljen u gužvi ispod Četrnaeste ulice, a na prvom sastanku šetali smo Bruklinskim mostom. Naša priča trajala je tačno jednu deceniju pre nego što smo raskinuli. Ali, kao što je nekada već neko rekao – lakše je nečemu videti početak nego kraj.

Bila sam na drugoj godini fakulteta. Pohađala sam Konradova predavanja iz filozofije. Kao sastavni deo predmeta, svake nedelje bi po jedan student organizovao izlet. Neko nas je vodio do znaka Holivuda, neko do kakve napuštene kuće na putu Malholand, koju je projektovao meni nepoznati arhitekta. Nisam sigurna koja je bila svrha tih izleta, sem što je Konrad, kako je i sâm priznao, voleo da izađe iz učionice. „Unutra nećete naučiti ništa“, često bi rekao.

Za izlazak koji sam ja organizovala odabrala sam izložbu *Pepeo i sneg*. O njoj su mi pričali prijatelji koji su je posetili vikend ranije. Podigli su dva ogromna šatora na plaži pokraj pristaništa Santa Monike, a umetnik Gregori Kolbert izložio je svoja dela – divne velike fotografije na kojima su prikazani ljudi u harmoniji sa divljinom. Na Bulevaru Sanset je čitave 2006. godine stajao ogroman bilbord – dete čita slonu koji kleči pred njim.

Bila je to nedelja koja je prethodila Danu zahvalnosti. Sledećeg dana trebalo je da otputujem avionom u Filadelfiju kako bih provela praznik sa maminom porodicom. Mama je razmišljala o povratku na istok,

odakle je poticala. Živjele smo u Kaliforniji od moje šeste godine, otkad nas je moj otac napustio.

Bila sam veoma napeta. Sećam se da sam proklinjala samu sebe što sam pored toliko drugih obaveza prihvatila da organizujem izlet. Svađala sam se s Entonijem, svojim idi mi – dođi mi dečkom sa poslovnih studija, koji je retko napuštao utvrđenja svog bratstva, izuzev kad je odlazio na „put oko sveta“ tematske žurke, na kojima se putovalo jedino do toaleta nakon pomešanog pića. Naš odnos je bio izmišljotina, sačinjena uglavnom od tekstualnih poruka i pijanih noći, kad bismo nekako uspevali da se povežemo nakratko. Iskreno, ta veza služila nam je kao razonoda. Bio je dve godine stariji, apsolutno kog je u Njujorku već čekao posao u finansijskom sektoru. Ponekad bi mi kroz glavu prošlo pitanje da li ćemo ove igrarije jednom nastaviti i u kućici za igru, ali to se, naravno, nije desilo.

Izložba *Pepeo i sneg* bila je izvanredna. Unutrašnji prostor je izgledao dramatično, a opet tako spokojno – kao da vežbate jogu na litici.

Grupa studenata brzo se razmislila – svi su bili zadivljeni prizorom. Dete koje ljubi lava, mali dečak koji spava pokraj risa, muškarac koji pliva s kitovima. A onda sam ga ugledala. Stajao je ispred fotografije od koje mi srce preskoči i zbog koje ustuknem svaki put kad je se setim. Slika je prikazivala dečaka zatvorenih očiju, a iza njega raširena orlova krila.

Istog trenutka osetila sam strahopoštovanje. Prema fotografijama, prema toj slici, prema dečku. Dečku koji je stajao ispred fotografije. Smeđa, razbarušena kosa. Spuštene farmerke. Dve braon košulje navučene jedna preko druge, nalik na slojeve zemlje. Nisam mu odmah videla oči. Te oči usijanozelene boje, poput dragog kamenja, toliko oštre da vas probodu.

Stala sam pored njega. Nismo se gledali. Minuti su prolazili. Pet minuta, možda manje. Ne znam ni šta sam posmatrala pred sobom – njega ili dečaka. Ali mogla sam da osetim naboj među nama; razbacan pesak oko nas, kao da je i on pod nabojem. Kao da se sve stopilo u celinu. Na jedan tren, predivan i izvrstan, nije bilo razdvajanja.

„Već peti put dolazim“, rekao je ne skrećući pogled sa slike. „Voleo bih da ostanem ovde zauvek.“

„Prelep je“, rekoš.

„Čitava izložba je neverovatna.“

„Studiraš li?“, upitah.

„Aha.“ Pogledao me je. „UCLA.“*

„USC“,** rekla sam i potapšala prsa.

Da je bio drugačiji tip – recimo, poput Antonija – iskreveljio bi se. Pričao bi o suparništvu. Mada, nisam sigurna da je bio upućen u ritual u kom se obično učestvovalo – Trojanci protiv Medveda.

„Šta studiraš?“, upitala sam.

Pokazao je prema platnu. „Fotograf sam.“

„Kakav fotograf?“

„Ne znam još. Trenutno sam pomalo loš u svemu, to mi je specijalnost.“

Nasmejao se; i ja sam. „Ne verujem da je to istina.“

„A zašto?“

„Ne znam.“ Ponovo sam posmatrala fotografiju. „Jednostavno ne verujem.“

Grupa devojaka motala se u blizini. Zurile su u njega. Kad sam ih pogledala, zakikotale su se i odlutale. Nisam mogla da ih krivim – izgledao je zaista očaravajuće.

„A ti?“, upitao je. „Čekaj da pogodim. Gluma.“

„Ha! Teško. Komunikacije.“

„Bio sam blizu.“ Kažiprstom je pokazivao prema mojim grudima. Želela sam da mu zgrabim taj prst. „Svakako je dobro posedovati tu veštinu.“

U komunikaciji je najbitnije čuti ono što nije izgovoreno.

„To mi i mama kaže.“

* *University of California, Los Angeles (UCLA)* – Univerzitet Kalifornije, smatra se jednim od dvadeset najboljih u Sjedinjenim Državama. (Prim. prev.)

** *University of Southern California (USC)* – Univerzitet Južne Kalifornije, najstariji privatni univerzitet u Kaliforniji. (Prim. prev.)

Tada se okrenuo prema meni, otvorio je oči u isto vreme kad i ja. Ne znam kako drugačije da opišem. Kao ključ u bravi. Vrata su se odjednom širom otvorila.

Vetar je počeo jače da duva – razbarušio mi je kosu. Tad je bila duža, mnogo duža nego sad. Pokušala sam da je ukrotim, ali letela je oko mene poput leptira. Bila je neuhvatljiva.

„Ličiš na lava“, reče. „Šteta što nisam poneo foto-aparat.“

„Preduga je.“ Pocrvenela sam. Nadala sam se da je kosa sakrila rumenilo.

Samo se nasmešio. „Moram da krenem. Ali sad ne želim.“

Iza njega sam ugledala Konrada kako nešto govori grupici od četvoro studenata kraj fotografije koja je prikazivala žirafu skoro u prirodnoj veličini. „I ja“, rekoh. „Hoću reći, ni ja.“

Želela sam da kažem još nešto, ili sam želela da on to učini. Stajala sam nepomično čekajući da mi zatraži broj telefona. Bilo kakvu informaciju. Ali nije učinio to. Uputio mi je samo kratak pozdrav, prošao pored Konrada i izašao iz šatora. Nisam saznala čak ni kako se zove.

Džesika je bila u spavaonici kad sam se vratila. Bile smo jedine studentkinje druge godine u čitavom kampusu USC-a koje su i dalje stanovale u studentskom domu. Ali to nam je bilo jeftinije, nismo mogle priuštiti nešto bolje. Za razliku od mnogih kolega, nismo bile bogatašice iz Okruga Orindž, ili Holivuda.

Džesika je tada imala dugu smeđu kosu, nosila je naočare i duge lepršave haljine, koje je oblačila svaki dan, čak i zimi. Mada, najhladniji period zabeležen je još pedesetih.

„Kako je bilo na izložbi?“, upitala je. „Hoćemo li do 'Pi Kape' večeras? Samir kaže da organizuju žurku s tematikom plaže, ali ne moramo da odemo u kostimima.“

Bacila sam torbu i zavalila se u fotelju. Nije bilo dovoljno prostora za kauč. Džesika je sedela na podu.

„Možda“, rekoh.

„Zovi Entonija.“ Ustala je da skloni čajnik koji je počeo da pišti.

„Mislim da ne želim više da budem s njim.“

Čula sam kako sipa kipeću vodu preko kesice čaja.

„Šta znači *mislim*?“

Čačkala sam po porubu teksas šortsa. „Srela sam jednog dečka danas na izložbi.“

Džesika se vratila držeći u ruci šolju koja se pušila. Ponudila mi je čaj. Odmahnula sam glavom. „Pričaj! Sa tvoje klase?“

„Nije, došao je ovako.“

„Ko je, čime se bavi?“

„Fotograf je. Ide na UCLA.“

Džesika je duvala u vreo čaj i ponovo sela na pod. „I, hoćeš li izaći s njim?“

„Ne. Ne znam čak ni kako se zove.“

Džesika se namrgodila. Imala je samo jednog dečka u životu – Samira Bedija, za kog se nekoliko godina kasnije i udala. Njihova veza nikad mi nije izgledala previše romantična; i dalje to mislim. Na prvoj godini bili su u istom domu. Pozvao ju je kad su ga primali u bratstvo, pristala je, i tako su počeli da se zabavljaju. Spavali su zajedno tek posle godinu dana. Obama je bio prvi put. Ne bi se istopila kad je govorila o njemu, ali retko su se svađali. Mislila sam da je tako zato što nijedno ne pije. Ipak, bila je romantična, i uvek je bila upućena u moj ljubavni život. Želela je da zna svaku sitnicu. Ponekad bih uhvatila sebe kako ukrašavam priču samo da bih joj dala još neki detalj.

„Jednostavno mislim da ne želim više da budem s Entonijem.“ Kako sam mogla da joj objasnim šta se desilo? Da sam poklonila srce strancu kog više nikad neću videti?

Spustila je šolju sa čajem na stočić. „U redu. Samo treba da pronademo tog dečka.“

Srce mi je procvetalo od naklonosti koju sam u tom trenutku osetila prema njoj. Takva je Džesika – gde ima volje, ima i načina. „Poludela si“, rekoh. Ustala sam i pogledala s prozora na dvadesetom spratu. Studenti su bili rasuti po kampusu poput malih plastičnih vojnika poslatih u misiju. Odozgo je sve izgledalo tako organizovano i planski uređeno. „Čak i ne ide na USC. Nemoguće je.“

„Imaj malo vere“, rekla je. „Tvoj problem je što ne veruješ u sudbinu.“

Džesika je poticala iz konzervativne porodice iz Mičigena. Posmatrala sam kako je evoluirala polako, od hrišćanke sa Srednjeg zapada do pravo liberalnog hipika, a zatim – mnogo godina kasnije – postala je oštar konzervativac sa istočne obale.

Nedelju dana ranije došla je s hrpom časopisa, papira i flomastera. „Pravimo tabelu želja i snova“, samo je objavila.

Bacila sam pogled na materijal pa nastavila da čitam knjigu. „Neka, hvala.“

Džesika je pohađala kurs duhovnosti – nižerazrednu verziju Robinsonovog *Osllobodi svoju unutrašnju snagu* koju je vodila neka žena s prisvojenim hindu imenom.

„Nisi odradila nijednu vežbu sa mnom“, reče Džesika bacajući se na jastuk koji se nalazio na podu.

Odmerila sam je. „Imaš li nešto sa malo manje štrasa?“

Oči su joj zablistale. „Svani nas je zamolila da napravimo spisak ljudi, nebitno da li živih ili mrtvih, s kojima bismo želeli da večeramo.“ Preturala je po torbi s materijalom i izvukla blokče samolepljivog papira.

„Bez štrasa.“

„Hoće li te ovo usrećiti?“, pitala sam zatvarajući knjigu i mireći se sa sudbinom.

„Hoće, na jedan sat, otprilike.“ Ali primetila sam iskru u njenim očima. Nikada nisam prihvatila ovo, iako me je stalno molila.

Zatim je počela da priča bez prestanka. O vežbi, o njenoj svrsi, kako zamišljena večera predstavlja pomirenje svih delova sebe – bla-bla-bla. Nisam je slušala. Počela sam da pišem.

Bilo je lako napisati prva dva imena: Odri Hepbern, zato što mi je bilo devetnaest godina. Platon, zato što sam od srednje škole pročitala *Državu* četiri puta i bila sam opčinjena – i zato što je profesor Konrad često govorio o njegovom doprinosu. Ne razmišljajući, zapisala sam i Robertovo ime. U istom trenutku poželega sam da ga precrtam, ali nisam. Otac mi je, iako imam osećaj kao da ga nikada nisam upoznala.

Još dvoje.

Volela sam maminu mamu. Zvala se Silvija i preminula je godinu dana ranije. Nedostajala mi je. Zapisala sam njeno ime. Peta osoba mi nije padala na pamet.

Pogledala sam Džesiku. Ona je pažljivo sastavljala spisak na ogromnom papiru nalik na pergament, pišući crvenom i zlatnom olovkom.

Predala sam joj papirić. Pregledala ga je, klimnula glavom, a zatim ga vratila. Stavila sam papirić u džep i nastavila da čitam knjigu. Izgledalo je kao da se umirila.

Ali, kad je reč o Tobajasu, nije bilo tako. „Verujem u sudbinu.“ Nisam verovala, ali sad verujem. Bilo je teško objasniti kako su apstraktni pojmovi o ljubavi i životu dobili oblik u tih desetak minuta, koliko sam stajala pored njega. „Nije trebalo da kažem ništa. Besmisleno je. Bio je to samo trenutak.“

Ali bio je to trenutak od kog sam želela da stvorim nešto više, tako da smo krenule u potragu. Nismo uspele da ga nađemo preko interneta (traženje pojmova poput zelenih očiju i UCLA na Fejsbuku nije bilo od preterane koristi – nešto mi je govorilo da nije od onih koji imaju profil), pa smo otišle do kampusa UCLA Samirovom *tojom korolom*, koja nije prelazila šezdeset pet auto-putem.

„Imaš li plan, šta ćemo kad stignemo?“, upitah Džesiku. „Vikaćemo 'dečko smeđe kose'?“

„Opusti se“, odgovorila je. „Ja neću vikati.“

Parkirala je u Vestvudu i krenule smo prema severnoj strani kampusa, gde su se nalazili redovi kuća i studentskih stanova. Aleje su se ulivale u Sanset pa uzbrdo prema besprekornim brdima Bel Era. Išla sam za Džesikom, zahvalna na sunčanom danu. Mnogo ljudi je šetalo po okolini i stopile smo se s masom.

„Znam da ne bi trebalo da kažem ovo“, rekoh. „Ali UCLA je mnogo lepši od USC-a.“

„Imaju samo lepšu lokaciju“, reče Džesika. Zastala je kraj oglasne table postavljene ispred jedne zgrade u kampusu – možda biblioteke. Nisam bila sigurna.

„Aha“, odgovorila je. „Ovome sam se i nadala.“

Prišla sam bliže i pogledala. Tabela s nazivima klubova i društava. Klub ljubitelja hrane, Društvo pesnika, pratila sam Džesikin prst. Lagano je dotakla žuti letak. Na njemu je pisalo: Klub fotografa.

Džesika se šepurila. „Nema na čemu.“

„Zadivljena sam“, rekoh. „Ali to ne znači ništa. Verovatno i nije u klubu. Ne izgleda kao član kluba. A i šta bismo radile, upale im na sastanak?“

Džesika je prevrnula očima. „Tvoja negativnost je zaista očaravajuća. Sledećeg utorka imaju izložbu, tako da jednostavno možeš otići tamo.“

Odmahnula sam glavom. „Ako me vidi, pomisliće da sam lujka.“

Džesika slegnu ramenima. „Ili ćete živeti srećno do kraja života.“

„Ma da. Sigurno.“ Ali osetila sam kako me ispunjava uzbuđenje. Šta ako ga vidim? Šta da kažem?

U tom trenutku zakrčao mi je stomak.

„Hoćeš da odemo u 'In-en-aut'*?“

„Svakako.“

Krenule smo prema *koroli*. Zgrabila sam letak i strpala ga u torbu.

„Ništa nisam videla“, rekla je Džesika i podlaktila me.

Kad smo se vratile kući, uzela sam papirić sa spiskom i dodala petu osobu. *Njega*.

* *In-N-Out Burger* – američki lanac restorana brze hrane. (Prim. prev.)

19.45

„Jede li se još nekome šaran?“, pita Konrad. Nismo naručili jer ne možemo da se dogovorimo. Konrad insistira da svi podelimo obrok, Robert želi da naruči zasebno, Odri je nezadovoljna jelovnikom, a Džesika i Tobajas već su pojeli dve korpice hleba. Nervira me što je tako halapljiv.

„Još dojim“, pominje Džesika, onako usputno. „Potrebni su mi ugljeni hidrati.“

Konobar nam prilazi po drugi put, i odlučujem da ne čekam više. „Donećete mi salatu od endivije i rižoto.“ Upućujem pogled Konradu. Klima glavom.

„Skalope“, kaže. „I donesite mi malo onih afrodizijaka.“

Konobar ga zbunjeno gleda. Otvara usta, kao da želi da progovori, ali ponovo ih zatvara.

„Ostrige“, razjašnjava Odri umornim glasom. „I meni ćete doneti isto, uz salatu od endivije.“

Profesor Konrad je ćuška laktom. „Odri, ja nikada.“

Ne želi da ga sluša. I dalje je razdražljiva.

Dok ostali naručuju – pasta i supa za Džesiku, odrezak i salata za Roberta – shvatam da uopšte nisam promislila o celoj situaciji. Kad sam birala osobe za spisak, imala sam na umu samo ono šta ja želim. Razmišljala sam o svojim problemima s njima, o pomešanim razlozima i željama zbog kojih sam želela da budu tu. Nije mi palo na pamet kako će se slagati *međusobno*.